

ΤΑΚΗΣ ΚΟΥΦΟΠΟΥΛΟΣ

**ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ**

ΑΘΗΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ	1
ΠΙΝΑΚΕΣ	11
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ	17

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Περίληψη

Τμήμα της Ποιητικής του Αριστοτέλη, αποτελούμενο από 3253 λέξεις, συγκρίνεται με τις μεταφράσεις του από τον Σίμο Μενάρδο και τον Στάθη Δρομάζο. Καταγράφονται, σε Πίνακες και Διαγράμματα, για κάθε κείμενο : α) Το πλήθος των λέξεων με το ίδιο αρχικό γράμμα, φωνήεν ή σύμφωνο. β) Η συχνότητα επανάληψης κάθε γράμματος μέσα στις λέξεις. γ) Το πλήθος των λέξεων και των γραμμάτων, καθώς και ο μέσος αριθμός γραμμάτων ανά λέξη. Από την σύγκριση των στοιχείων αυτών συνάγονται συμπεράσματα για τις μεταβολές στη γλώσσα μας, από την αρχαία στις νεότερες μορφές της.

A. Εισαγωγή

Όπως είναι γνωστό, η γλώσσα –η κάθε γλώσσα– μεταβάλλεται συνεχώς ώστε να ανταποκριθεί στις ανάγκες συνεννόησης και επικοινωνίας της εποχής της. Παραμένει αμετάβλητη μόνο όταν η ομάδα στην οποία ανήκει παραμένει στάσιμη, τεχνολογικά και πολιτιστικά, δηλαδή όταν έχει νεκρωθεί. Η μεταβολή της γλώσσας παρουσιάζεται σε πολλά της επίπεδα, όπως το φωνολογικό, το συντακτικό, το λειτουργικό (δηλαδή το πλήθος και τα μορφολογικά χαρακτηριστικά των λέξεων). Οι διαφορές στην λειτουργικότητα μιας γλώσσας γίνονται εμφανέστερες όταν ένα τμήμα λόγου μεταφέρεται σε άλλο γλωσσικό ιδίωμα, ή σε άλλη γλώσσα, όπως, επί παραδείγματι, όταν το σαφέστερο σε διατύπωση –και ασαφέστερο σε περιεχόμενο– από-σπασμα του Ηράκλειτου *θάνατός ἐστιν ὅκοσα ἐγερθέντες ὀρέομεν ὅκοσα δὲ εὐδοντες ὕπνος* (ὅσα βλέπουμε ξύπνιοι είναι θάνατος, ὅσα βλέπουμε κοιμισμένοι ὕπνος) αποδίδεται σε ξένη γλώσσες, *mort, les choses que nous voyons, eveilles; celles que nous voyons en dor-mant, sommeil* (από τον

Bollack) και what we see when awake is death, and what we see when asleep is life (από τον Marcowich, που γράφει ύπαρ αντί ύπνος).

Στην παρούσα εργασία προγραμματίστηκε η ανάλυση ορισμένων στοιχείων της γλώσσας μας, σε τρεις, από τις πολλές, περιόδους της. Της κλασικής αρχαιοελληνικής, της τυπικής καθαρεύουσας του 1930 και της σημερινής νεοελληνικής. Για τον σκοπό αυτό αναζητήθηκαν τρία κείμενα αυτών των περιόδων, που όμως να ικανοποιούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α) Να μην είναι λογοτεχνικά κείμενα. Η λογοτεχνική γλώσσα είναι μέσον επικοινωνίας, σε αντίθεση με την τρέχουσα γλώσσα που είναι μέσον συνεννόησης. Και η συνεννόηση δεν συνεπάγεται αναγκαίως την επικοινωνία, όπως άλλωστε και η επικοινωνία δεν προϋποθέτει αναγκαίως την συνεννόηση. Με ένα μαθηματικό θεώρημα, επί παραδείγματι, ή μια διάταξη νόμου, οι άνθρωποι συνεννοούνται και συντονίζονται τις ενέργειές τους ώστε να συζούν αρμονικά. Με ένα ποίημα, ένα γλυπτό ή μια μουσική σύνθεση, οι άνθρωποι επικοινωνούν χωρίς να απαιτείται να συνεννοηθούν. Γι' αυτό η γλώσσα της λογοτεχνίας –και της τέχνης γενικότερα–, λειτουργεί με την υπέρβαση, την διάταξη και πολλές φορές την ανατροπή των κωδικών κανόνων της καθημερινής γλώσσας. β) Τα κείμενα να είναι "ουδέτερα", δηλαδή να μην περιέχουν ιδιοματικά γλωσσικά στοιχεία που θα τα διέκριναν από τα ανάλογα κείμενα της περιόδου των. γ) Να είναι κείμενα που πραγματεύονται το ίδιο θέμα, ώστε να κινούνται στον ίδιο γλωσσικό χώρο, με παράλληλη ορολογία και παράλληλη οργάνωση συλλογισμών. Θεωρήθηκε ότι η Ποιητική του Αριστοτέλη (που θα σημειώνεται στα επόμενα με Α), και οι μεταφράσεις της από τον Σίμο Μενάρδο στην καθαρεύουσα (που θα σημειώνεται με Μ), και τον Στάθη Δρομάζο στην νεοελληνική (που θα σημειώνεται με Δ), πληρούσε αυτούς τους όρους. Με την επιλογή δεν αξιολογούνται οι προηγούμενες μεταφράσεις. Βεβαίως θα μπορούσαν να είναι

καλύτερες –ακόμη και γλωσσικά– αν είχαν υπερβεί το δολοφονικό δίλημμα κάθε τέτοιας απόπειρας, "πιστή μετάφραση" ή "ελεύθερη απόδοση". Ασφαλώς όμως δεν προδίδουν το αρχικό κείμενο και βεβαίως αντιπροσωπεύουν την "μέση" γλώσσα της εποχής τους.

Η ανάλυση των κειμένων πραγματοποιήθηκε σε ένα στατιστικώς ικανό δείγμα του αρχικού κειμένου από 3253 λέξεις, και κινήθηκε στα εξής επίπεδα: Το λειτουργικό, συγκρίνοντας τον αριθμό των λέξεων που απαιτήθηκαν σε κάθε κείμενο. Το λεξιλογικό, συγκρίνοντας τις λέξεις με το ίδιο αρχικό γράμμα. Το δομικό ή φθογγικό, συγκρίνοντας την κατανομή των γραμμάτων μέσα στις λέξεις. Ασφαλώς με τις παραμέτρους αυτές δεν εξαντλούνται τα αντίστοιχα επίπεδα, και πολύ περισσότερο δεν εξαντλείται η έρευνα για τις διαφορές της γλώσσας στις τρεις περιόδους της. Σκιαγραφείται όμως το περίγραμμα της εικόνας, η οποία πρόκειται –και πρέπει– να συμπληρωθεί.

B. Στοιχεία

Στα Διαγράμματα και τους Πίνακες δίνονται αναλυτικά τα ακόλουθα στοιχεία:

Στον Πίνακα 1 τα ποσοστά λέξεων με αρχικό γράμμα φωνήεν, με ή χωρίς πνεύμα. Τα στοιχεία αυτά έχουν σχεδιαστεί στα Διαγράμματα 1 και 1α-1ζ. Στον Πίνακα 2 και το Διάγραμμα 2, τα ποσοστά λέξεων με αρχικό γράμμα σύμφωνο. Στον Πίνακα 3 και το Διάγραμμα 3 τα ποσοστά του συνόλου των λέξεων που αρχίζουν από σύμφωνο ή φωνήεν. Στον Πίνακα 4 και το Διάγραμμα 4 τα ποσοστά κάθε φωνήεντος μέσα στα κείμενα, και στον Πίνακα 5 και το Διάγραμμα 5 τα αντίστοιχα ποσοστά κάθε συμφώνου. Στον Πίνακα 6 και το Διάγραμμα 6 τα ποσοστά όλων μαζί των φωνηέντων και των συμφώνων. Στους Πίνακες 3 και 6, και το Διάγραμμα 7, η αύξηση των λέξεων και των γραμμάτων, από το πρωτότυπο κείμενο στις δύο μεταφράσεις. Τέλος, στον Πίνακα 6

πάλι, και στο Διάγραμμα 8 η μεταβολή του αριθμού των γραμμάτων ανά λέξη, στα τρία κείμενα.

Γ. Παρατηρήσεις

Στα προηγούμενα αποτελέσματα παρατηρούνται τα εξής:

1. Αρχικά γράμματα λέξεων.

1.1. Αρχικό γράμμα φωνήεν.

1.1.1. Λέξεις από "α": Στον Πίνακα 1 και το Διάγραμμα 1 φαίνεται ότι η αύξηση των λέξεων με αρχικό γράμμα "α" είναι 1,07% στον Μ (Μενάρδο) και 2,61% στον Δ (Δρομάζο). Από το διάγραμμα 1α συνάγεται ότι η αύξηση αυτή οφείλεται κυρίως στις λέξεις που αρχίζουν από "ά". Περαιτέρω ανάλυση των κειμένων δείχνει ότι η μεταβολή είναι συνέπεια της αυξημένης χρήσης της προθέσεως "άπό", που αντικαθιστά και την "έκ". Πράγματι, διαπιστώθηκε ότι η λέξη "άπό", στον Α καλύπτει ποσοστό 0,18%, στον Μ 0,46% και στον Δ 1,45%. Αν αγνοηθεί η ιδιότητα συντάξης που απαιτεί, κατά περίπτωση, συχνή επανάληψη άρθρων, προθέσεων και άλλων βοηθητικών στοιχείων και το ενδιαφέρον εστιαστεί στην μεταβολή των "κυρίων" λέξεων, συνεπώς αν, στην προκειμένη περίπτωση, δεν ληφθεί υπόψη η πρόθεση "άπό", τότε οι λέξεις από "α" είναι, στον Α $7,81-0,18=7,63\%$, στον Μ $8,88-0,46=8,42\%$ και στον Δ $10,42-1,45=8,97$.

1.1.2. Λέξεις από "ε": Στο Διάγραμμα 1 εμφανίζεται σημαντική πτώση των λέξεων με αρχικό "ε" στον Δ. Ανάλυση της μεταβολής δείχνει το Διάγραμμα 1β στο οποίο παρουσιάζεται: α) Αύξηση των λέξεων από "ε" χωρίς πνεύμα, στον Μ. Από την αναζήτηση στα κείμενα διαπιστώνεται ότι αιτία της μεταβολής είναι οι λέξεις "εῖς" και "εῖναι", οι οποίες εμφανίζονται στον Α με συχνότητα 1,26%, και στον Μ με συχνότητα 3,80%. Στον Δ το "εῖς" δεν υπάρχει και το "εῖναι" έχει συχνότητα 2,36%. β) Στις λέξεις με αρχικό "έ". Η πτώση στον Δ, που φαίνεται στο Διάγραμμα 1β, οφείλεται στον περιορισμό των προθέσεων "έν", "έκ", "έξ", και του βοηθητικού "έστί", που

στον Α υπολογίζονται 2,24%, ελαττώνονται σε 1,1% στον Μ και εκλείπουν τελείως στον Δ.

Αν ενδιαφερόμαστε μόνο για την μεταβολή των λέξεων από "ε" και όχι για τα βοηθητικά στοιχεία σύνταξης, και εξαιρέσουμε τις προηγούμενες προθέσεις και τα βοηθητικά ρήματα, τότε οι λέξεις από "ε" στον Α είναι 9,37%, στον Μ 8,11% και στον Δ 6,90% .

1.1.3. Λέξεις από "η": α) Επειδή στην αρχαία ελληνική πολλά ονόματα εκφέρονται ανάρθρως, το άρθρο "ή" στον Α έχει συχνότητα μόνο 1,38%, και συνεπώς οι απομένουσες άλλες λέξεις από "ή" είναι $1,78-1,38=0,40\%$ (Διάγραμμα 1γ). Αντιθέτως στην νεότερη γλώσσα όπου τα ονόματα έχουν πάντοτε άρθρο, η συχνότητα του "ή" στον Μ βρίσκεται ίση με 2,02% και στον Δ ίση με 2,01%. β) Οι λέξεις που αρχίζουν από "ή" μειώνονται πράγματι στον Δ περιοριζόμενες μόνο στο διαζευκτικό "ή". Η μείωση οφείλεται και στο ότι δεν υπάρχουν πλέον οι χρονικές αυξήσεις σε "ή".

1.1.4. Στο "ι" δεν παρουσιάζεται σημαντική μεταβολή.

1.1.5. Λέξεις από "ο": α) Οι λέξεις από "ο" (χωρίς πνεύμα) αποτελούνται από το άρθρο "οί" και από λέξεις που αρχίζουν με τις διφθόγγους "οι" και "ου". Τα άρθρα "οί" βρέθηκαν, στον Α 0,67%, στον Μ 0,74%, και στον Δ 1,07%, (αύξηση που οφείλεται στην έναρθη εκφορά των ονομάτων στην νεότερη γλώσσα) αυτό δε σημαίνει ότι οι "κύριες" λέξεις από δίφθογγο είναι πολύ περισσότερες απ' ό,τι φαίνεται στο διάγραμμα. Τέτοιες λέξεις, που δεν υπάρχουν στην νεότερη γλώσσα, είναι οι οὖν, οὐ, οὐκ οὐχ, οὐδέν, κ.ά. β) Εντούτοις, οι λέξεις από "ὄ" (ὄτι, ὅπως, ὅμοιος κ.λπ.) είναι πολύ περισσότερες στην νεότερη γλώσσα. Στο σύνολον, οι λέξεις από "ο" δεν διαφέρουν σημαντικά.

1.2. Αρχικό γράμμα σύμφωνο.

1.2.1. Λέξεις από "γ": Σχεδόν οι μισές λέξεις στον Α (ποσοστό 1,91%) καλύπτονται από το "γάρ". Στον Μ το "γάρ" μεταφράζεται

"διότι". Γι' αυτό οι λέξεις από "γ" στον Μ μειώνονται, ενώ αυξάνονται οι λέξεις από "δ". Στον Δ το "γάρ" αποδίδεται με "όμως", "γιατί" κ.ά.. Αλλά υπάρχουν στον Δ, άλλες βοηθητικές επαναλαμβανόμενες λέξεις από "γ", όπως "γιά", "γι'", "γιατί", μερικές από τις οποίες αποδίδουν το "γάρ". Αν αφαιρεθούν από τον Α τα "γάρ", και από τον Δ τα "για" και "γιατί", τότε οι λέξεις που απομένουν στον Α είναι 1,51% και στον Δ 1,47%, δηλαδή ποσοστά της τάξεως του αντίστοιχου ποσοστού στον Μ.

1.2.2 Λέξεις από δ: Στον Α, το 4,06% καλύπτεται από τα "δέ" και "δ". Απομένει συνεπώς ποσοστό άλλων λέξεων, 3,85%. Στον Μ, ποσοστό 5,05% καλύπτεται από τις επαναλαμβανόμενες λέξεις "δε", "διότι" (απόδοση του "γάρ") και "διά" (που στον Δ αποδίδονται με "γιά"). Απομένει συνεπώς ποσοστό 4,03%, περίπου ίσο με το ποσοστό του Δ.

1.2.3. Λέξεις από "κ": Ο μεγάλος αριθμός λέξεων οφείλεται στον σύνδεσμο "καί", ο οποίος στον Α εμφανίζεται με ποσοστό 6,36%, στον Μ 6,00% και στον Δ 5,18%. Αν τα ποσοστά αυτά αφαιρεθούν, απομένουν λέξεις από "κ", στον Α 3,23%, στον Μ 4,64% και στον Δ 6,08%, δηλαδή οι λέξεις από "κ" παρουσιάζουν, με την πάροδο του χρόνου, μικρή αύξηση.

1.2.4. Στα γράμματα "λ" και "μ" δεν υπάρχουν σημαντικές μεταβολές.

1.2.5. Λέξεις από "ν": Η αύξηση στον Μ και Δ οφείλεται στην απόδοση της υποτακτικής και του απαρεμφάτου με "νά". Στον Μ το ποσοστό "νά" είναι 1,89%, και στον Δ 2,22%. Αν αυτά τα ποσοστά αφαιρεθούν αντιστοίχως, απομένουν λέξεις από "ν", στον Μ 0,15%, στον Δ 0,23%, δηλαδή ποσοστά της τάξεως εκείνων του Α.

1.2.6. Λέξεις από "π": Στον Δ δεν υπάρχει –φαντάζομαι ηθελημένα–, ούτε ένα αναφορικό "πού", λέξη ενδημική –πολλές φορές επιδημική–, στα νεότερα κείμενα (όχι, πάντως, περισσότερο απ' ό,τι το "γάρ" στα αρχαία κείμενα). Έτσι, η μικρή αύξηση από τον Α στον

Μ και τον Δ μπορεί να αποδοθεί στην πραγματική αύξηση λέξεων από "π".

1.2.7. Λέξεις από "σ": Η έξαρση στον Δ οφείλεται στην πρόθεση "σέ" και στην σύνθεσή της με την γενική και αιτιατική του άρθρου ("στό", "στόν", "στή"), λέξεις που βρίσκονται σε ποσοστό 2,22%. Αν αυτές δεν ληφθούν υπόψη, τότε οι λέξεις από "σ" που απομένουν στον Δ είναι 3,82%. Παρουσιάζεται δηλαδή κλιμακούμενη αύξηση από τον Α στον Δ.

1.2.8. Λέξεις από "τ": Στην πτώση που παρατηρείται συμβάλλουν οι δοτικές των άρθρων (τῶ κ.λπ.), που στον Μ αποδίδονται με "εἰς" και αιτιατική και στον Δ με "σ"-αιτιατική ("στον" κ.λπ.). Αν οι δοτικές του άρθρου στο Α και οι αντίστοιχες αιτιατικές του άρθρου στο Μ εξαιρεθούν, τα ποσοστά λέξεων που απομένουν στον Α είναι 16,51%, και στον Μ 15,20%. Εμφανίζεται δηλαδή πτώση, από το ένα κείμενο στο άλλο, κατά περίπου 1,30%.

1.2.9. Οι μεταβολές των υπολοίπων αρχικών συμφώνων είναι μικρές.

1.2.10. Αν, αναζητώντας τις μεταβολές των κυρίων λέξεων, επιφέρουμε τις προηγούμενες μεταβολές στα στοιχεία των Πινάκων 1 και 2, προκύπτει ο Πίνακας 3α και το Διάγραμμα 3α. Από τα στοιχεία αυτά καθώς κι εκείνα των Πινάκων 1 και 2, συνάγονται τα ακόλουθα συμπεράσματα: α) Οι μεταβολές στα αρχικά των λέξεων είναι μικρές. Οι σημαντικότερες συμβαίνουν στα αρχικά "ε", (Πίνακας 3α, Διάγραμμα 3α) όπου στον Μ η ελάττωση είναι 1,26% και στον Δ περίπου διπλάσια, και "κ", όπου στον Μ υπάρχει αύξηση 1,41% η οποία περίπου διπλασιάζεται επίσης στον Δ. β) Σε κάθε περίπτωση, οι λέξεις με αρχικό γράμμα "τ" είναι οι πολυπληθέστερες στην γλώσσά μας, με μέσο ποσοστό 16,24% πριν από τις διορθωτικές μεταβολές και 15,24% μετά. γ) Η λέξη με την μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης είναι η "καί" (παρ.1.2.3.) με μέσο ποσοστό 6%.

2. Γράμματα στην αρχή, μέση και τέλος λέξεων.

2.1. Φωνήεντα.

Όπως προκύπτει από τον Πίνακα 4 και το Διάγραμμα 4 οι μεταβολές στην συχνότητα των φωνηέντων, στα τρία κείμενα, είναι μικρές. Η μεγαλύτερη διαφορά παρατηρείται στο "α" και φθάνει, από τον Α στον Δ, σε 1,8%. Το "α" επίσης είναι το πολυπληθέστερο φωνήεν με μέση συχνότητα περίπου 12%. Ακολουθούν τα "ι" και "ο". Σημειώνεται ότι τα τρία αυτά φωνήεντα προηγούνται σε συχνότητα και όλων των συμφώνων, όπως φαίνεται στον Πίνακα 5 και το Διάγραμμα 5.

2.2. Σύμφωνα

Είναι χαρακτηριστική η σοβαρή πτώση του "ν" στην νεοελληνική (Πίνακας 5, Διάγραμμα 5) , αποτέλεσμα της κατάργησης του στην αιτιατική. Ενώ στους Α και Μ παραμένει σταθερό, στον Δ μειώνεται κατά 2,57%. Είναι ίσως η ουσιαστικότερη μεταβολή που επήλθε στην νεότερη γλώσσα μας.

Μετά την πτώση του "ν", το "τ" καθίσταται το πολυπληθέστερο σύμφωνο, ακολουθούμενο από το "ν", και με σημαντική διαφορά, από τα υπόλοιπα σύμφωνα.

2.3. Από τον Πίνακα 6 και το Διάγραμμα 6, που δείχνουν την συχνότητα εμφάνισης του συνόλου των φωνηέντων και συμφώνων, συνάγεται α) ότι οι μεταβολές, παρά το πέρασμα του χρόνου, παραμένουν μικρές και β) ότι τα φωνήεντα έχουν ελαφρά τάση αύξησης ενώ τα σύμφωνα ελαφρά τάση μείωσης, δηλαδή η γλώσσα μας τείνει να γίνει περισσότερο "ηχηρή".

3. Στους Πίνακες 3 και 6, καθώς και το Διάγραμμα 7, δίνεται η αύξη-ση των λέξεων στον Μ και τον Δ, που είναι αντιστοίχως 20,47% και 31,82%. Η συνακόλουθη αύξηση των γραμμάτων είναι 24,30% στον Μ και 32,82% στον Δ. Είναι φανερό ότι η μεγάλη αύξηση των λέ-ξεων και των γραμμάτων, είχε ήδη συντελεστεί στην

καθαρεύουσα (αρχίζει, ουσιαστικά, από την αλεξανδρινή κοινή), προχωρεί όμως, με μικρό πάντως ρυθμό, και στην δημοτική.

4. Τέλος, στον Πίνακα 6 και το Διάγραμμα 8 (γράμματα ανά λέξη), φαίνεται ότι το πλήθος των γραμμάτων ανά λέξη είναι 4,84 στον Α, 4,99 στον Μ και 4,87 στον Δ. Δηλαδή, μέχρι και την καθαρεύουσα, παρουσιάζει ελάχιστη αύξηση (0,45 γράμματα ανά λέξη), με την νεοελληνική όμως επανέρχεται στα αρχαιοελληνικά, από άποψη μεγέθους λέξεων, επίπεδα.

Δ. Γενικά συμπεράσματα

1. Η αύξηση, στην νεοελληνική, των περιφραστικών χρόνων των ρημάτων ακολουθείται από αύξηση των λέξεων, και συνακόλουθα και γραμμάτων. Εντούτοις, το πλήθος γραμμάτων ανά λέξη παραμένει σχεδόν αμετάβλητο, δηλαδή η αναπνοή της γλώσσας (που είναι το μήκος της λέξης), παραμένει ίδια.

2 Οι ιδιομορφίες κάθε εποχής απαιτούν την επανάληψη συνδέσμων, προθέσεων και άρθρων στην σύνταξη του λόγου. Αυτές οι επαναλήψεις, που άλλωστε αποτελούν και συστατικό του κάθε ιδιώματος, συμπεριλαμβάνονται σε όλα τα Διαγράμματα και τους Πίνακες 1. Αν όμως θελήσουμε να περιοριστούμε και να αξιολογήσουμε την μεταβολή των "κυρίων" λέξεων, χωρίς τα βοηθητικά αυτά γλωσσικά στοιχεία, παίρνουμε μια κάπως διαφορετική εικόνα, για ορισμένα γράμματα, η οποία και δίνεται στο Διάγραμμα 3α και τον Πίνακα 3α. Από αυτά, αλλά και τα στοιχεία των γραμμάτων που δεν διορθώθηκαν, συνάγεται ότι οι μεταβολές στο πλήθος των λέξεων με το ίδιο αρχικό γράμμα είναι μικρές, κάτι που (συνδυαζόμενο και με την παρατήρηση της προηγούμενης παραγράφου) οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η λεξιμορφική ποικιλία της γλώσσας δεν αλλάζει.

3 Οι Πίνακες και τα Διαγράμματα επαναληψιμότητας των γραμμάτων, φωνηέντων και συμφώνων, δηλαδή η φθογγική δομή της γλώσσας, σε όλο αυτό το χρονικό διάστημα, παραμένει σχεδόν αναλλοίωτη. Εξάλλου, το σύνολο των φωνηέντων, σε κάθε ένα κείμενο, είναι μεγαλύτερο από το σύνολο των συμφώνων, δηλαδή η γλώσσα μας είναι "ηχηρή", σε αντίθεση με άλλες γλώσσες, όπως επί παραδείγματι την αγγλική, στην οποία η αναλογία φωνηέντων συμφώνων είναι αντίστροφη.

ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 1. Αριθμός και ποσοστά λέξεων με αρχικό φωνήεν.

	Αοιστοτέλης		Μενάροδος		Δροιάζος	
	Αριθμ.	%	Αριθμ.	%	Αριθμ.	%
α	61	1,88	78	1,99	83	1,94
ᾶ	112	3,44	188	4,80	284	6,62
ᾷ	15	0,46	11	0,28	3	0,07
Ᾱ	51	1,57	67	1,71	77	1,80
Ὰ	14	0,43	4	0,10	-	-
Ά	1	0,03	-	-	-	-
Σύν.	254	7,81	348	8,88	447	10,42
ε	104	3,20	213	5,44	151	3,52
ῆ	205	6,30	188	4,80	108	2,52
ῆ̃	16	0,49	23	0,59	14	0,33
ῆ̄	67	2,06	66	1,68	93	2,17
ῆ̅	27	0,83	20	0,51	31	0,72
Σύν.	419	12,88	510	13,01	397	9,26
η	1	0,03				
ῆ̇	10	0,31	8	0,20	5	0,12
ῆ̈	58	1,78	90	2,30	94	2,19
ῆ̉	68	2,09	60	1,53	46	1,07
ῆ̊	6	0,18	2	0,05	1	0,02
ῆ̋	16	0,49	21	0,54	9	0,21
ῆ̌	3	0,09	1	0,03		
Σύν.	162	4,98	182	4,64	155	3,61
ι	1	0,03				
ῖ	15	0,46	19	0,48	21	0,49
ῖ̃	6	0,18	6	0,15	12	0,28
ῖ̄	2	0,06	2	0,05	12	0,28
Σύν.	24	0,74	27	0,69	45	1,05
ο	151	4,64	53	1,35	58	1,35
ὀ	19	0,58	21	0,54	12	0,28
ὀ̃	47	1,45	105	2,68	94	2,19
ὀ̄	6	0,18	26	0,66	16	0,37
ὀ̅	60	1,85	112	2,86	168	3,92
Σύν.	283	8,70	317	8,09	348	8,12
υ						
ύ	12	0,37	39	0,99	33	0,77
ύ̃	2	0,06	3	0,08	12	0,29
Σύν.	14	0,43	42	1,07	45	1,05
ώ			2	0,05		
ῶ	16	0,49	21	0,54	10	0,23
ῶ̃	1	0,03				
ῶ̄	20	0,62	6	0,15	3	0,07
ῶ̅	4	0,12	1	0,03		
Σύν.	41	1,26	30	0,77	13	0,30
Γεν. Σύν.	1197	36,80	1456	37,15	1450	33,82

Πίνακας 2. Αριθμός και ποσοστά λέξεων με αρχικό σύμφωνο.

	Αριστοτέλης		Μενάρδος		Δρομάζος	
	Αριθμ.	%	Αριθμ.	%	Αριθμ.	%
β	6	0,18	8	0,20	19	0,44
γ	111	3,41	28	0,71	143	3,33
δ	257	7,90	356	9,08	177	4,13
ζ	9	0,28	14	0,36	17	0,40
θ	17	0,52	28	0,71	38	0,89
κ	312	9,59	417	10,64	383	11,26
λ	55	1,69	73	1,86	84	1,96
μ	288	8,85	308	7,86	357	8,33
ν	11	0,34	80	2,04	105	2,45
ξ	1	0,03	1	0,03	15 + 1	0,37
π	257	8,02	327	8,34	393	9,17
ρ	12	0,37	11	0,28	13	0,30
σ	61	1,88	93	2,42	259	6,04
τ	585	17,98	634	16,18	624	14,55
φ	38	1,17	46	1,17	41	0,96
χ	25	0,77	32	0,82	65	1,52
ψ	7	0,22	5	0,13	4	0,09
Σύν.	2056		2463	62,85	2838	66,18

Πίνακας 3. Αριθμός και ποσοστά λέξεων από φωνήεν και σύμφωνο.

	Αριστοτέλης		Μενάρδος		Δρομάζος	
	Αριθμ.	%	Αριθμ.	%	Αριθμ.	%
Λέξεις από φωνήεντα	1197	36,80	1456	37,15	1450	33,82
Λέξεις από σύμφωνα	2056	63,20	2463	62,85	2738	66,18
Σύνολον λέξεων	3253		3919		4288	
Αύξηση λέξεων			666	20,47	1035	31,82

Πίνακας 3α. Ποσοστά λέξεων, μετά τις διορθώσεις.

	Αριστ. %	Μενάρδ. %	Δρομάζ. %
α	7,63	8,42	8,97
ε	9,37	8,11	6,9
γ	1,51	0,71	1,47
δ	3,85	4,03	4,13
κ	3,23	4,64	6,08
ν	0,34	0,15	0,23
σ	1,88	2,42	3,82
τ	16,51	15,2	14,55

Πίνακας 4. Αριθμός και ποσοστά φωνηέντων.

	Αριστοτέλης		Μενάρδος		Δρομάζος	
	Αριθμ.	%	Αριθμ.	%	Αριθμ.	%
α	1719	10,92	2361	12,06	2658	12,72
ε	1460	9,28	1624	8,30	1720	8,23
η	609	3,87	776	3,97	933	4,46
ι	1767	11,23	2160	11,05	2233	10,69
ο	1474	9,37	2064	10,55	2266	10,84
υ	625	3,97	769	3,93	873	4,18
ω	539	3,43	592	3,03	485	2,32
Σύνολον	8193	52,07	10346	52,89	11168	53,43

Πίνακας 5. Αριθμός και ποσοστά συμφώνων.

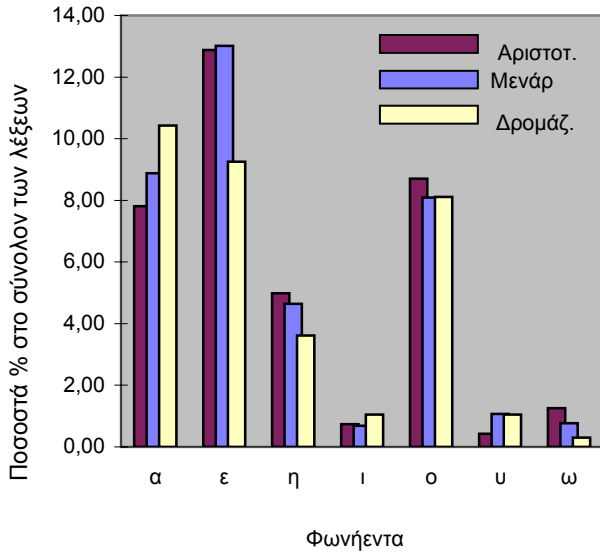
	Αριστοτέλης		Μενάρδος		Δρομάζος	
	Αριθμ.	%	Αριθμ.	%	Αριθμ.	%
β	41	0,26	68	0,37	65	0,31
γ	314	2,00	259	1,32	374	1,79
δ	407	2,59	553	2,83	396	1,89
ζ	25	0,16	43	0,22	671	0,34
θ	191	1,21	206	1,05	205	0,98
κ	498	3,16	676	3,46	740	3,54
λ	346	2,20	479	2,45	507	2,43
μ	603	3,83	714	3,65	813	3,89
ν	1383	8,79	1719	8,79	1312	6,28
ξ	67	0,43	81	0,41	91	0,44
π	442	2,81	675	3,45	862	4,12
ρ	576	3,66	669	3,42	849	4,06
σ	461	2,93	414	2,12	697	3,33
τ	1335	8,48	1583	8,09	1618	7,74
φ	90	0,57	123	0,63	132	0,63
χ	127	0,81	231	1,18	273	1,31
ψ	17	0,11	17	0,09	20	0,10
ς	619	3,93	702	3,59	707	3,38
Σύνολον	7542	47,93	8512	47,10	9734	46,56

Πίνακας 6. Αριθμός και ποσοστά φωνηέντων και συμφώνων.

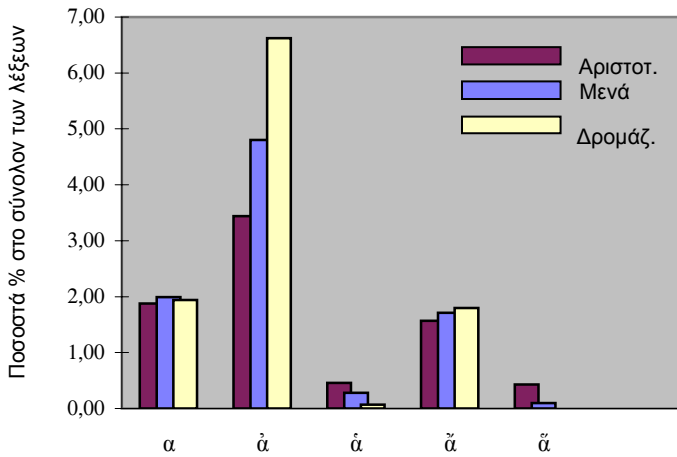
	Αριστοτέλης		Μενάρδος		Δρομάζος	
	Αριθμ.	%	Αριθμ.	%	Αριθμ.	%
Σύνολον φωνηέντων	8193	52,07	10346	52,90	11168	53,44
Σύνολον συμφώνων	7542	47,93	9212	47,10	9734	46,56
Σύνολον γραμμάτων	15735		19558		20902	
Αύξηση γραμμάτων			3823	24,30	5165	32,82
Γράμματα ανά λέξη	4,84		4,99		4,87	

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

Διάγραμμα 1. Λέξεις με αρχικό γράμμα φωνήεν.

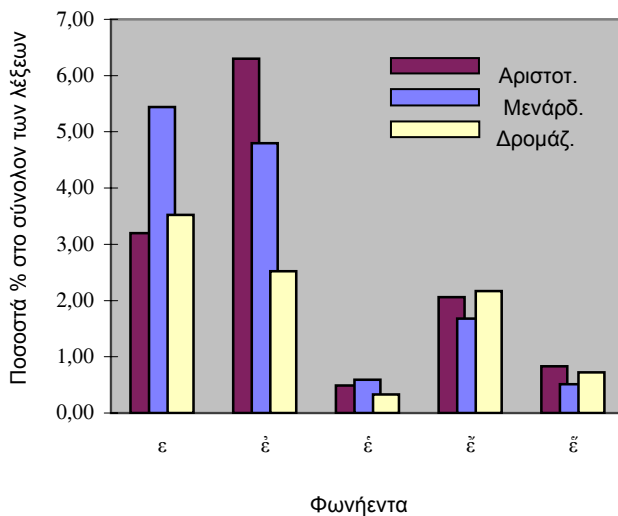

Διάγραμμα 1α. Κατανομή λέξεων με αρχικό φωνήεν "α" (με ή χωρίς πνεύμα), επί του συνόλου των λέξεων

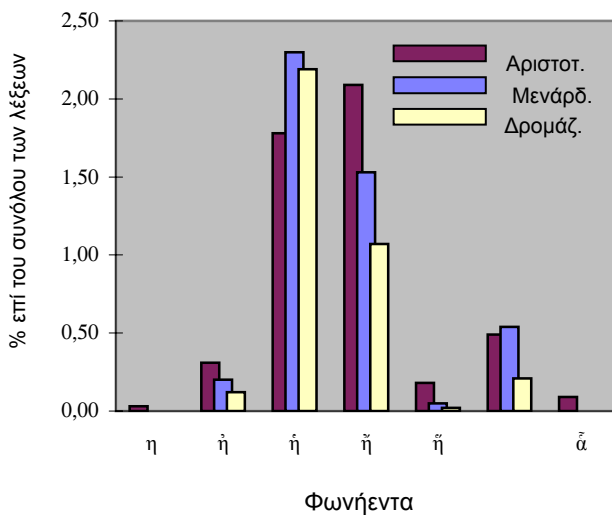

Φωνήεντα

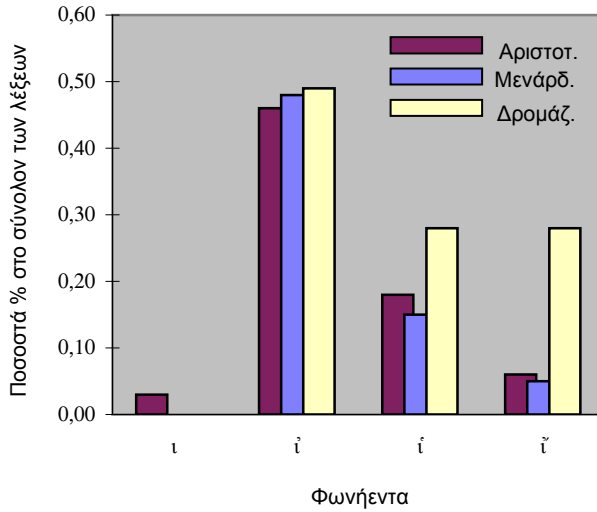
Διάγραμμα 1β. Κατανομή λέξεων με αρχικό φωνήεν "ε" (με ή χωρίς πνεύμα), επί του συνόλου των λέξεων

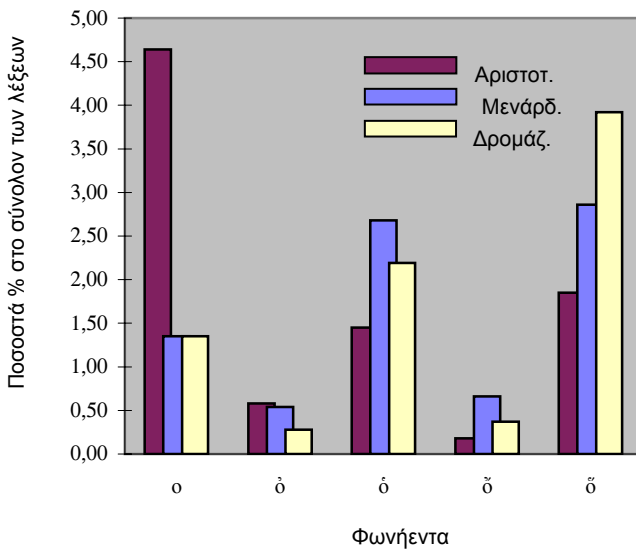
Διάγραμμα 1γ. Κατανομή λέξεων με αρχικό φωνήεν "η" (με ή χωρίς πνεύμα), επί του συνόλου των λέξεων

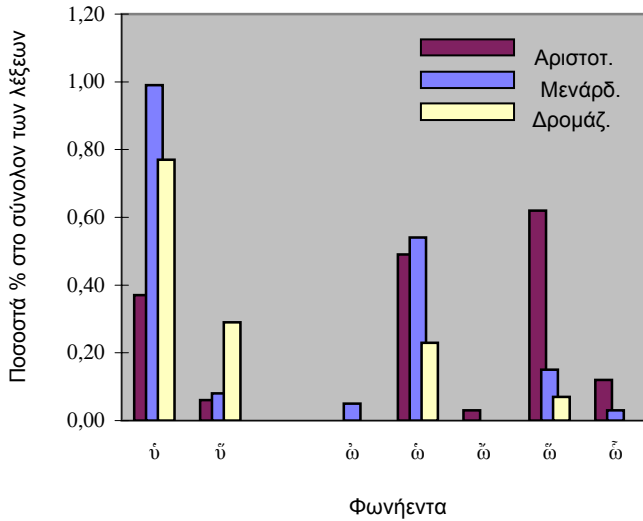
Διάγραμμα 1δ. Κατανομή λέξεων με αρχικό φωνήεν "ι"
(με ή χωρίς πνεύμα), επί του συνόλου των λέξεων

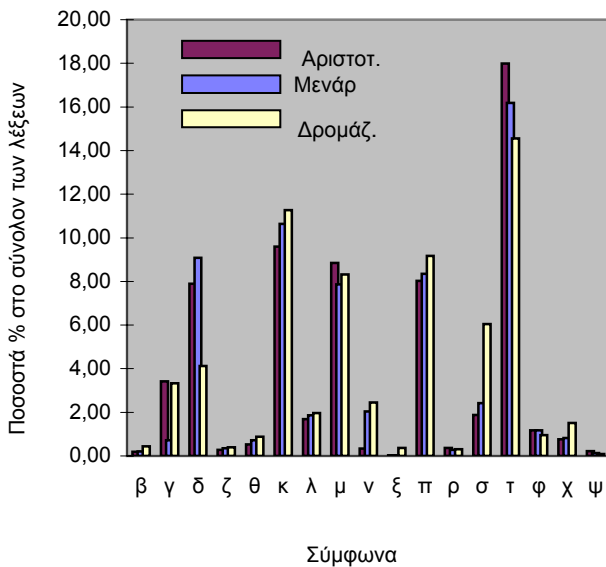
Διάγραμμα 1ε. Κατανομή λέξεων με αρχικό φωνήεν "ο"
(με ή χωρισπνεύμα), επί του συνόλου των λέξεων

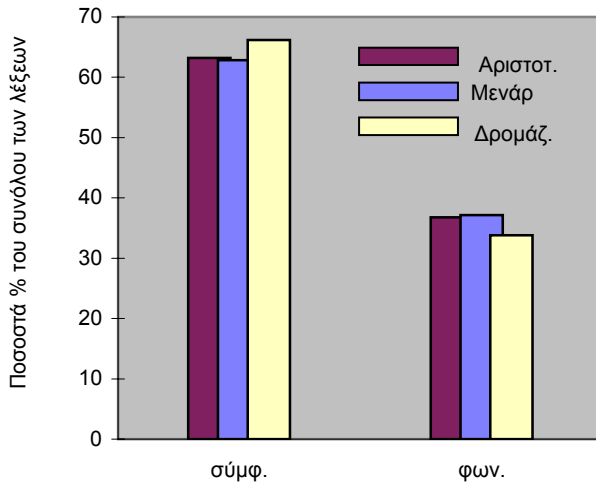
Διάγραμμα 1ζ. Κατανομή λέξεων με αρχικά φωνήεντα "υ", "ω"
(με ή χωρίς πνεύμα), επί του συνόλου των λέξεων

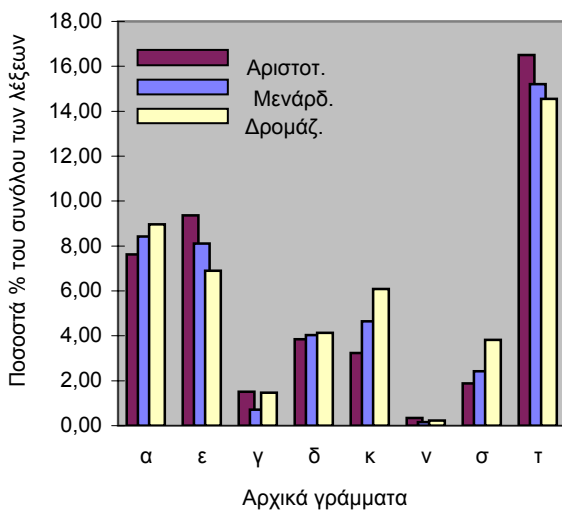
Διάγραμμα 2. Λέξεις με αρχικό γράμμα σύμφωνο.

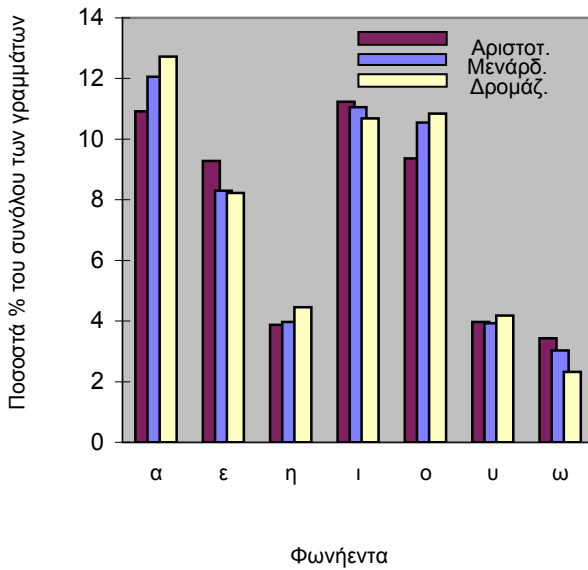
Διάγραμμα 3. Λέξεις με αρχικό γράμμα σύμφωνο και φωνήεν.

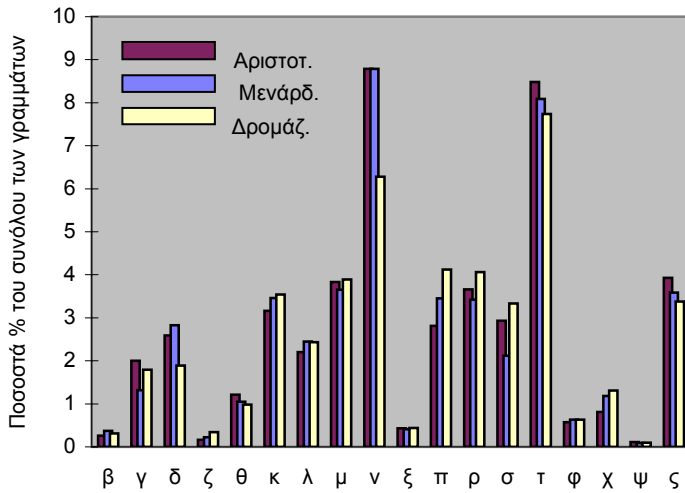
Διάγραμμα 3α. Λέξεις με αρχικά γράμματα φωνήεντα και σύμφωνα, μετά τις διορθώσεις

Διάγραμμα 4. Κατανομή φωνηέντων στο σύνολο των γραμμάτων

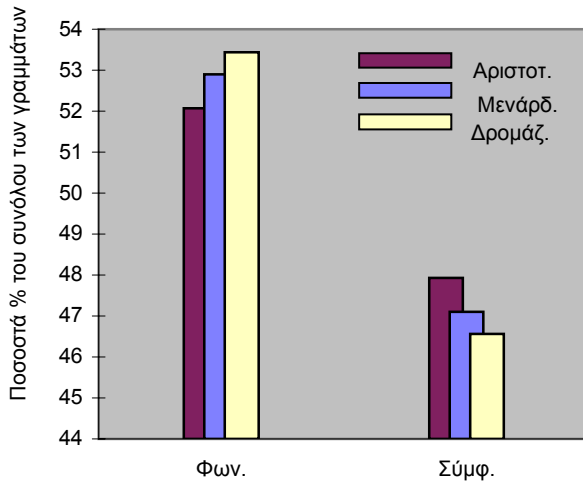

Διάγραμμα 5. Κατανομή συμφώνων στο σύνολο των γραμμμάτων

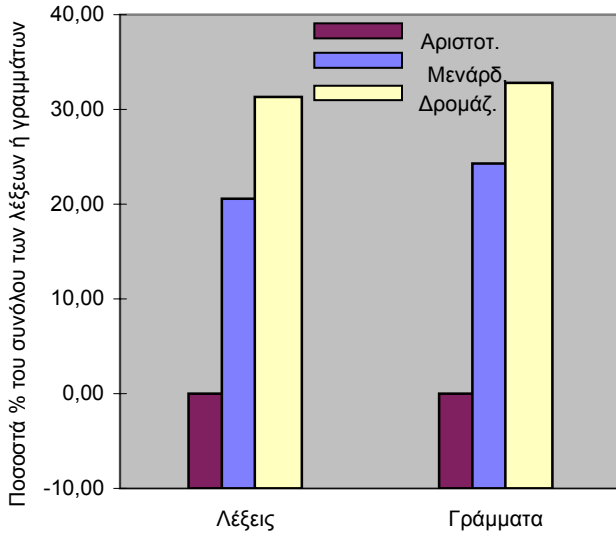

Σύμφωνα

Διάγραμμα 6. Κατανομή φωνηέντων και συμφώνων, στο σύνολο των γραμμάτων

Διάγραμμα 7. Αύξηση λέξεων και γραμμάτων, %

Διάγραμμα 8. Αριθμός γραμμάτων ανά λέξη

